

بازنمایی روابط متقابل مهاجر و میزبان در سرزمین میزبان

در متون ادبیات مهاجرت فارسی

سارا برامکی

دکتری زبان و ادبیات فارسی

چکیده

سعی این مقاله بر آن است تا با مطالعه متون ادبیات مهاجرت فارسی به بررسی و تحلیل بازنمایی روابط متقابل مهاجر و میزبان در فضای بیناگفتگویی مهاجرت در سرزمین میزبان بپردازد. این تحقیق برای پاسخ به این پرسش صورت گرفته است که مهاجر در سرزمین میزبان در برقراری ارتباط متقابل با میزبان چه چالش‌هایی در پیش رو دارد. برای نیل به این مقصود ارتباط مهاجر و میزبان در چهار عنوان کلی «احساس ترس و بی‌اعتمادی مهاجر در سرزمین میزبان»، «در معرض نگاه بودن مهاجر»، «نگاه شرق‌شناسانه میزبان به مهاجر» و «نگاه مهاجر به میزبان و انتقاد از او» مورد تحلیل قرار گرفته است. مقاله در پایان به این نتیجه دست می‌یابد که در آغاز مهاجرت فضای سرزمین میزبان به دلایل متعدد از جمله ناآشنا و غریبه بودن، تنهایی، تفاوت‌های سپهر نشانه‌ای دو سرزمین برای مهاجر فضایی ترس‌آور و گاه غیرقابل اعتماد است؛ مخصوصاً در برابر دستور دوگانه‌ای که میزبان در ارتباط با او در پیش می‌گیرد و از یک سو از او می‌خواهد خود را هر چه بیشتر به او شبیه کند و از سوی دیگر جایگاه و در نتیجه فاصله خود را با او به عنوان یک «دیگری متفاوت» حفظ کند. نگاه میزبان به ویژه نگاه شرق‌شناسانه او، مهاجر را دچار نگرانی و تشویش می‌کند و جهانی را که او متعلق به خود تصور می‌کرده است، از او می‌گیرد و او را تبدیل به «ابژه در معرض نگاه و قضاوت دیگری» می‌کند. اما مهاجر در برابر نگاه میزبان پذیرنده‌ای منفعل نیست و از طریق افزایش آگاهی و آشنایی نسبت به میزبان و سرزمین او نگاه خیره او را پاسخ می‌دهد و تلاش می‌کند تا اندیشه‌های شرق‌شناسانه او که انسان شرقی را موجودی احساسی، درجه دوم و خطرناک می‌داند که ممکن است نظم اجتماع او را برهم بزند، اصلاح کند تا میزبان حضور او را به عنوان جزئی ناگزیر در سرزمین خود بپذیرد. **واژگان کلیدی:** ادبیات مهاجرت فارسی، دیگری، مهاجر، میزبان، شرق‌شناسی.